

u liturgiku. Držim da ne spada. Moglo bi se lijepo uvrstiti na pr. u apologetiku, kao posebni dodatak u odlomku o univerzalnosti Crkve. Stoga smatram, da je u udžbeniku liturgike sasvim suvišno prikazivati teritorijalno razdijeljenje Crkve u našim krajevima. Sve, kad bi priložena geografska karta naših dieceza i bila tačna, ona ne bi spadala u liturgiku.

Još je važnije, što se priređivač ovog novog izdanja nije držao gore spomenutih direktiva gledom na istočni obred. Ovo je doduše udžbenik za rimokatolike, ali bi ipak bilo korisno, a i potrebno, da se dade kratki prijedlog i poredba istočnog obreda prema zapadnom, osobito u koliko se to odnosi na svetu misu, da vjernici zapadnog obreda barem donekle znadu tok i značenje istočnog obreda svete mise.

Mimoilazeći sve ostale pojedinosti, valja da istaknem još samo to, da je definicija liturgije, pa prema tomu i liturgike, kako je daje taj udžbenik na str. 2. pod br. 4. kriva, jer je preširoka: »Katolička liturgija jesu svi oni sv. znakovi i sva djela, kojima štujemo Boga izvanjim štovanjem i kojima zato od Boga milosti dobivamo«. Prema ovoj definiciji nema razlike između javnog i privatnog štovanja Boga, nitj je označeno u čemu stoji ta razlika. Prema ovoj bi definiciji i svaka privatna molitva, samo ako »štujemo Boga izvanjim štovanjem«, a ne tek nutrašnjim načinom, bila dio liturgije. A to nikako ne stoji.

Iz svega, što je rečeno, slijedi, da se ni »privatna izdanja« naših vjeronaučnih udžbenika ne bi smjela izdavati ovako na laku ruku, bez potrebne stručne kontrole i cenzure.

Dr. D. Kniewald.

Scheeben dr. Math. Joseph; Die Mysterien des Christentums, III. Auflage, bearbeitet von Dr. Arnold Rademacher, Freiburg i. B. 1932, Herder, 8, str. XXIV—591.

Jedno od najznamenitijih djela na polju spekulativne teologije novijega doba izašlo je evo u 3. izdanju. Ono obrađuje po redu otajstva kršćanske religije načinom i spremom, koja služi na čast i pokojnom autoru i katoličkoj teološkoj nauci. Duboka Scheebenova analiza, po sudu i samog izdavača Dr. Rademachera, nije u posljednje vrijeme našla ravnog nasljednika. Zato je naročito onima, koji dogmatsku stranu bogoslovlja nisu imali prilike dublje i svestranije proučiti, Sch.-ovo djelo prvorazredna pomoćna knjiga, koja će im pružiti vanrednu korist ne samo za lični njihov unutrašnji doživljaj, nego i za spremu u praktičnom dušobrižničkom radu.

Broširano stoji ovo djelo 6 M. Treba da resi knjižicu svakoga bogoslova.

A. Ž.

Herders Welt- und Wirtschafts-Atlas mit vollständigem alphabetischem Ortsverzeichnis und auswechselbarem Statistikteil »Die Welt in Maas und Zahl«. Freiburg i. B. 1932.

Novi Herderov leksikon donasa potpuni atlas u posebnom jednom svesku i kraj toga statistiku potpunog imovinskog stanja sviju zemalja na svijetu. Oba ova dijela pružaju u pravom smislu riječi potpunu sliku naše čitave zemlje. U vrijeme, gdje se najudaljeniji, često jedva i po imenu poznati krajevi, mjesta i gradovi spominju u dnevnom političkom, gospodarskom i kulturnom životu, pruža ovo djelo neprocjenjivu korist. Prika-

zana je snaga, sposobnost i vrijednost svake države prema najpouzdanijim podacima iz god. 1930. Djelo omogućuje brz i solidan uvid u pregledno stanje bilo kojeg dijela naše zemlje u svim njezinim napućenim dijelovima. Tko ga nabavi, ne će nikada požaliti.

Grgec Petar: Selo i Grad, almanah 1933. God. V. knjižica općeg zna-
nja. Naklada kuće dobre štampe, Jeronimska knjiga 390. Tisak Narodne
prosvjete, Zagreb.

Almanah donosi lijepih priloga u stilu i prozi, a i u poučnom štivu. Subotić, Kozarčanin, Arnold, Devčić, Dellale ističu se između drugih. Ima doduše i priloga od seljaka, no opet je to sve u glavnom »gradski« posao. I ako je često daleko od shvaćanja sela i seoskih duša, ipak je čitavo nastojanje hvalevrijedno, pa ga radi idealnog cilja valja i dalje provoditi.

1. — **Dr. France Ušeničnik: Pastoralno bogoslovje.** Druga, popravljena izdaja. Ljubljana 1932, založila Jugoslovanska knjigarna. VIII/591 str.

2. — **Dr. France Ušeničnik: Katoliška liturgika.** Ljubljana 1933. Založila Jugoslovanska knjigarna. VIII/373 str.

Ovo se drugo izdanje Ušeničnikove pastoralke poglavito u tom razlikuje od prvoga izdanja, što je iz pastirskog bogoslovja sasvim pravilno izlučena i homiletika i katehetika. Pisac je iz priručnika za pastirsko bogoslovje izlučio i liturgiku, te ju je izdao u posebnom svesku. Učinio je to radi uspješnijeg razvitka liturgike, koja uslijed koncentracijske obuke s pastoralnom doista često stupa u pozadinu. Međutim on priznaje, da se osobito »u poučavanju o sv. misi i sakramentima isprepliću moralna, pastoralna i liturgijska pitanja, tako, da ih nije uvijek lako razlučiti«. Stoga smatra Ušeničnik, da »profesor pastirskog bogoslovja može te stvari hotice zajedno združiti i raspravljati zajedno s liturgijskim i pastoralnim pitanjima, Bila bi to neke vrste koncentracija u poučavanju i didaktično je ovaj metod često preporuke vrijedan«. No on se ipak opredjeljuje za odjelito raspravljanje pastoralnih i liturgijskih pitanja, jer mu se čini koncentracija pastirskog bogoslovja s općom liturgikom prisiljenom i jer drži, da bi u toj koncentraciji ili jedna ili druga disciplina stradala.

Pisac je i u ovom novom izdanju zadržao cijelo moralno raspravljanje o sv. misi i o sakramentima, i to stoga, jer se na ljubljanskom fakultetu sve to prema naučnom nacrtu predaje u pastoralci.

Inače je to uglavnom popunjeno prvo izdanje, uz neke preinake. Valja spomenuti osobito djelomično novu obradbu svećenikova prosvjetnog, socijalnog i političkog rada, te sasvim novo poglavlje o Katoličkoj Akciji. Osim praktičnog socijalnog rada u užem smislu te riječi potreban je, kako to ističe u U., socijalni studij. Bilo bi možda dobro i potrebno ovaj studij, posebice studij direktiva Sv. Stolice, staviti u prvi red, jer se, konačno, čitav praktični rad valja da osniva upravo na tim direktivama. Gledom na političko djelovanje dušobrižnikovo bio je dr. U. u svom prvom izdanju (II 394.) mišljenja, da »politički rad nije prvotan u svećenikovu djelovanju, ali je u vezi s njegovim zvanjem. Jer političko je pitanje također i vjersko i ćudoredno pitanje. Duhovnik . . . mora puk politički organizovati . . . u političkim društvima, koja hoće i u politici prihvatiti i braniti